

Dominik Krysiak, *Ewangelicy w Mikołajkach. Dzieje parafii ewangelicko-augsburskiej w latach 1945–2007*, Oficyna RETMAN, Dąbrówno 2010, ss. 256.

Mikołajska parafia ewangelicka jest jednym z najstarszych ośrodków reformacyjnych na Mazurach. Istnieje nieprzerwanie od niemalże pięciuset lat, a do końca II wojny światowej należała do najliczniejszych zborów protestanckich w regionie.

Książka „Ewangelicy w Mikołajkach” przedstawia powojenne dzieje parafii na tle historii miasta i jego mieszkańców. Omówiono w niej także proces budowania struktur Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego na Mazurach oraz jego relacje z władzami państwowymi i aparatem bezpieczeństwa PRL. Równie ważnym aspektem publikacji jest charakterystyka socjologiczna i demograficzna społeczności mazurskiej zamieszkującej mikołajską parafię, ze szczególnym uwzględnieniem zmian, jakie zaszły po 1945 roku.

Zasadnicza część książki poświęcona jest postaci wieloletniego proboszcza parafii (1946–1985) Władysława Pilcha-Pilchowskiego, jego działalności duszpasterskiej, kulturowej, postawie wobec wiernych, przełożonych i władz. Dziełem życia księdza było założenie istniejącego do dzisiaj w Mikołajkach Muzeum Reformacji Polskiej. W niniejszej pracy omówiono historię tej placówki, w aneksie przedstawiono inwentarz jej zbiorów.

Praca „Ewangelicy w Mikołajkach” to opowieść o odchodzącym do historii mazurskim świecie pięknie położonego miasteczka.

SPIS TREŚCI

Spis treści	1
Wstęp	3
Z dziejów parafii ewangelickiej w Mikołajkach do 1945 roku.....	9
Początki gminy ewangelickiej.....	9
Parafia i miasto.....	22
W nowej rzeczywistości (1945–1960).....	55
Kościół Ewangelicko-Augsburski po II wojnie światowej	55
Pierwsze powojenne lata – zmiany ludnościowe w Mikołajkach	79
Nowy duszpasterz	92
Kwestia obsady stanowiska	92
Losy Władysława Pilcha do 1946 roku	95
Spór o świątynie	101
Akcja charytatywna i dom dziecka	110
Trudne wybory	128
Aparat bezpieczeństwa wobec duchownych	128
Ludność mazurska a władze państwowe	145
Parafia w latach pięćdziesiątych XX wieku – problem adaptacji i emigracja.....	164
Próba przetrwania (1960–1990).....	186
Starania o pomoc zagraniczną.....	186
Organizacja i działalność muzeum	197
Zbiory Muzeum Reformacji Polskiej w Mikołajkach	212
Muzeum po 1985 roku	216
Życie parafii (1961–1990).....	223
Odrodzenie w mniejszości (1990–2007).....	232
Ksiądz Franciszek Czudek jako wikariusz i administrator parafii	232
Działalność charytatywna	238
Życie religijne (1995–2007).....	242
Zakończenie	250
Aneks	257
Inwentarz zbiorów Muzeum Reformacji Polskiej w Mikołajkach.....	257
Tabele.....	307
Wykaz skrótów	321
Spis tabel	324
Spis map	326
Bibliografia	327
Indeks osób	336
Indeks geograficzny	345